“El Mas d’en Gras aporta un nou tipus de ceràmica en el panorama ceramològic romà”

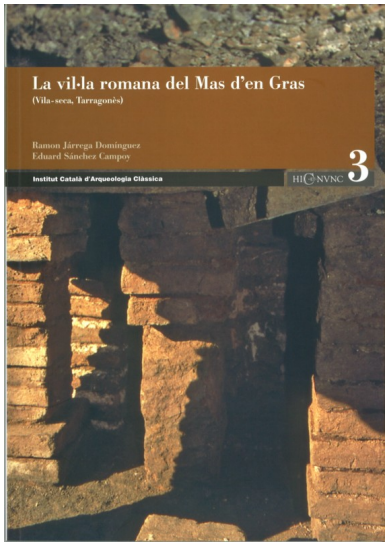

Entrevista a Ramon Járrega arran de la publicació de *La vil·la romana del Mas d’en Gras (Vila-seca, Tarragonès)*, escrit per ell mateix, investigador de l’ICAC, i Eduard Sánchez Campoy, d’Arqueociència Serveis Culturals, SL.

L’obra apareix dins la col·lecció Hic et Nunc de l’ICAC. L’excavació, d’urgència, es va fer l’any 1994 i ara, gràcies a l’impuls de l’ICAC, surt publicada la monografia del jaciment.

“El Mas d’en Gras aporta un nou tipus de ceràmica en el panorama ceramològic romà”

Quines són les aportacions més importants de la vil·la del Mas d’en Gras?

Les estructures hidràuliques d’època republicana, dels segles II-I aC, que podrien

correspondre a una vil•la romana, així com uns banys d'època imperial (segles I-III). Tot i que és un jaciment molt arrasat, s'han trobat les estructures d'una vil·la d'època imperial, del segle I-II dC i principis del III dC. Són estructures de dependències productives, com ara un dipòsit. Però el més important és la presència dels banys.

En quin estat estan?

Molt ben conservats. Com que estaven fets en el subsòl, el procés d'arrasament no els ha afectat. A més, tenen una particulirat interessant: estan construïts bastits en un dipòsit anterior.

En una cisterna?

Sí, en podem dir cisterna. És clar que era per acumular-hi aigua perquè té unes canalitzacions associades del segle II-I aC, però amb un seguit de noves canalitzacions d'una fase posterior, d'època imperial (començant a mitjans del segle I dC). Per poder fer ús de tot aquest sistema hem de pensar que hi devia haver abundància d'aigua.

Vista general dels banys del jaciment.

Que els banys es fessin aprofitant dipòsits és senyal de precarietat?

En efecte: no sembla el jaciment d'una vil·la rica. O hi ha precarietat o hi ha pragmatisme.

Això es veu, també, en les pilastres del subsòl dels banys: en comptes de ser totes de maons, hi ha un bloc de pedra aprofitat d'una altra construcció. Fins i tot van reaprofitar aplacats de marbre, que estan girats i col•locats al revés contra la paret. Hi ha, doncs, una reutilització de l'espai i un reaprofitament de materials, que, malgrat tot, dóna idea d'un cert comfort…

Però no de gaires luxes!

No. Ara bé, encara que no siguin unes construccions gaire riques, pel fet d'estar molt ben conservades donen una idea bastant bona del que podien ser els banys d'una vil•la romana. Amb la particularitat que en aprofitar una cisterna s'adapten a aquest espai. Té una planta molt quadrada justament perquè les parets de la cisterna són les parets externes dels banys. D'això no n'hi ha altres casos coneguts.

Reconstrucció dels banys de la vil•la del Mas d'en Gras (Dibuix: Jairo Martín)

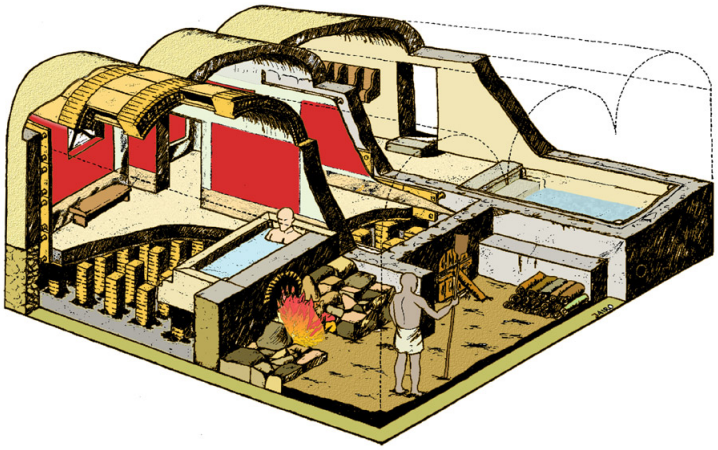

El jaciment també ha donat un bon conjunt ceràmic.

Efectivament, i de diferents fases. Les ceràmiques dels segles II-I aC són bàsicament ibèriques i importacions que vénen d'Itàlia: vaixelles i àmfores per al vi, com és habitual a la costa. En canvi en la vil·la imperial ja tenim una bona col·lecció de materials ceràmics del

segle I i II i sobretot de la primera meitat del segle III dC.

Es pot precisar tant?

Sí, perquè aquesta fase d'inicis del segle III correspon al moment d'abandonament dels banys, i hi llençaren els objectes més o menys sencers: gerres, platets… També s'ha de dir que el jaciment no es va excavar en la seva totalitat. Segurament la vil•la es va acabar en aquesta època, però potser va tenir una continuïtat al costat de l'àrea coneguda, però no ho sabem, precisament perquè no s'hi va excavar, en tractar-se d'una intervenció d'urgència que afectava només l'àrea on es va treballar.

Ceràmica tipus Mas d'en Gras.

Heu trobat una tipologia nova de ceràmica que heu denominat tipus Mas d'en Gras. Quines característiques té?

Sobretot són gerres i ampolles. Es tracta de peces fetes al Camp de Tarragona: pel tipus de pasta es veu a simple vista. La producció del Mas d'en Gras és ceràmica romana molt estàndard, però té un element distintiu: una ratlleta molt lleugera de color vermell al coll, que també la trobem en contextos propers com el jaciment dels Antigons de Reus. Sabem, doncs, que és una producció del Camp de Tarragona probablement del segle II dC i inicis del III que presenta aquesta caracterísitica. En aquest sentit, en el panorama ceramològic romà aportem un tipus de ceràmica nou.

Parlem del lloc on està situat el jaciment.

A tocar de la Via Augusta! Això ens dóna pistes del que podria haver estat. Potser no va ser una vil·la en el sentit de lloc d'hàbitat, sinó una *mutatio*. A les calçades romanes cada 30-40 km hi havia les *mansiones*, una mena d'"hotels", i entre *mansiones* hi podia haver *mutationes*, que eren llocs més senzills per refrescar els cavalls i no necessàriament per pernoctar. Podria ser que el Mas d'en Gras en fos una, i això explicaria la quantitat de dipòsits d'aigua i canalitzacions. Però no ho sabem, com tampoc sabem si en època imperial aquests banys eren més o menys d'ús públic. Però jo diria que eren privats, perquè al costat mateix hi ha els elements típics de la vil·la romana de producció agrícola.

El que seria la *pars rustica*.

Exacte. Tot i que de manera molt parcial, al Mas d'en Gras tenim dos elements importants de la vil•la romana: la *pars urbana*, amb els banys, i la *pars rustica*, on hi ha els dipòsits i els magatzems de *dolia*, que malauradament no hem pogut documentar perquè ja estaven arrasats.

Ramon Járrega a la plaça del Fòrum de Tarragona, a tocar de la seu de l'ICAC.

Es tracta doncs indubtablement d'una vil·la.

Sabem que és una vil·la sorgida en època romana republicana amb un hàbitat que no podem definir perquè l'únic que en tenim són les canalitzacions i els dipòsits (com deia, es podria tractar d'una *mutatio*). No sabem què és però són construccions clarament romanes perquè són de morter, una aportació tècnica dels romans. En època imperial sí que ja podem dir que és una vil·la romana, perquè ja tenim, com deia, la *pars urbana* amb els banys i la *pars rustica* amb els dipòsits i els magatzems.

Carme Badia i Puig

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)